

УДК 368:33(477)

Г. Г. Козоріз

доцент, кандидат економічних наук,

доцент кафедри фінансів та фінансово-економічної безпеки

Львівського інституту ДВНЗ «Університет банківської справи», м. Львів

ВПЛИВ СТРАХУВАННЯ НА РОЗВИТОК ЕКОНОМІКИ КРАЇН

У статті розглянуто напрями впливу страхування на економіку країн. Класифіковано напрями впливу страхування на економіку країни на основні і допоміжні. Серед останніх виділено те, що страхування робить бізнес безпечнішим, полегшує транзакції, забезпечує відновлення, уможливорює покупки. До основних напрямів впливу страхування на економіку віднесено стимулюючу функцію страхування. Доводиться, що страхування як індустрія, по-перше, перетворює мертвий капітал у вільний капітал, по-друге, спрямовує значну суму зібраних страхових премій в економіку, стимулюючи, таким чином, її зростання. Описано механізм впливу страхування на економіку, що базується на довірі, перетворює цю довіру у заощадження, які через сектор фінансових послуг йдуть в реальних сектор економіки, підсилюючи ріст ВВП, а останній в свою чергу знову посилює довіру і впевненість населення.

Ключові слова: страхування, економіка, страхові премії, заощадження.

Kozoriz H. IMPACT OF INSURANCE FOR DEVELOPMENT OF ECONOMY

The research paper deals the directions of the impact of insurance on the country's economy. The directions of impact of the insurance on the country's economy are classified as the main and auxiliary ones. For the latter we emphasized that insurance does business securer, makes transactions easier, ensures recovery, enables purchases. The main directions of impact of the insurance on the country's economy include stimulating function of insurance. It is proved that the insurance as an industry, firstly, turns dead capital into ready capital, and secondly, directs a significant amount of collected insurance premiums in the economy thus stimulating its growth. The mechanism of impact of the insurance on the economy is described, which is based on confidence, transforms this confidence in savings that are directed in the real economy through the sector of financial services increasing GDP growth. And the latter in turn increases again trust and confidence of the population.

Keywords: security, economics, insurance premiums, savings.

Страховання і страхова індустрія не дуже тепло приймається у суспільстві. При чому не тільки в українському суспільстві, яке ще не призвичаєне до страхування як економічного інструменту внаслідок своєї пострадянської ментальності, яка по інерції ще домінує в Україні, але і в західних суспільствах, економіки яких прийнято називати розвинутими. Як зазначається, страхування є надзвичайно корисним інструментом для управління ризиками, але воно хибно сприймається більшістю споживачів, регуляторів і, навіть, виконавчих директорів страхових компаній [10, с.10].

Важливість страхування для економіки, лише частково може бути виміряна за допомогою розміру індустрії, числа зайнятих в ній, активами в управлінні, або його внеском до ВВП країни. Насправді страхування відіграє більш фундаментальну роль у функціонуванні сучасного суспільства та економіки, будучи необхідною умовою для багатьох видів діяльності, багато з яких так би і не мали місце, якби не страхування.

Дослідження присвячені питанням впливу страхування на розвиток країни можна в цілому поділити дві категорії. Перша група авторів широко використовують математичний апарат за допомогою якого вони обробляють статистичні дані і приходять до висновків. Такі дослідження ми називаємо математичні і відносимо до них праці [3,6,12]. Друга група дослідження віднесена нами до «літературних», оскільки вони покладаються, головним чином, на логіку і переконання [1,4,5,9,10,13,15]. Третя група дослідження є комбінованими дослідженням, які узагальнюють попередні праці і є результатом роботи значних дослідницьких центрів зі страхування [2,7,14,16,17].

Усі дослідники першої групи, на основі своїх досліджень, дійшли висновку, про існування взаємозв'язку між розвитком страхування і економічним розвитком. Так, Арена М. використовуючи інформацію про страхові премії як ознаку страхової активності у 56 країнах за 1976-2004 рр. дійшов до висновку, що існує «причинно-наслідковий зв'язок між страховою активністю і економічним зростанням», адже «як страхові премії зі страхування життя, так і майна мають позитивний і істотний вплив на економічне зростання». Арена М. також стверджує, що «страхування життя має вплив на економічне зростання тільки у країнах із високим рівнем доходу, в той час як страхування майна має вплив як у країнах із високим рівнем доходів, так і в країнах, що розвиваються» [3, с.15].

Рудольф Енц розробив свою знамениту криву типу S [6]. Крива типу S покликана дати уявлення про зв'язок між доходом на душу населення і страховими преміями, а через це на економічний розвиток [6,с.406]. Крива типу S «може бути використана для довгострокового прогнозування» при цьому вказуючи, що вона не підходить для країн, де спостерігається «відхилення від середньої зміни з плином часу, що означає сильний вплив факторів інших збільшення доходу» [6, с.406]. Загальний висновок Р. Енца такий: «гостре, а потім плавне зростання розвитку страхування відповідає початковій і вищій стадії економічного розвитку відповідно»[6,с.406].

Група авторів на чолі із Л. Ханом [12] також досліджувала взаємозв'язок між розвитком страхування і економічним зростанням використовуючи модель GMM та дані 77 країн за період із 1994-2005 рр. і дійшла висновку про те, що

існують «досить вагомі докази на користь гіпотези про те, що страховий розвиток сприяє економічному зростанню. При чому цей взаємозв'язок є більш значним для страхування життя, ніж страхування майна» [12, с.195].

Літературні і комбіновані дослідження вказують на цілу низку напрямів впливу страхування на економічний розвиток і економіку, називаючи серед них зростання безпечності ведення бізнесу [1,4,5,14,16], значний інвестиційний потенціал страхових компаній, який вони спрямовують в економіку [1,4,5,9,13,15-17,20], роль страхування у відновленні бізнесу при значних катастрофах [1,4,5,9,10,13,15-17,20], підтримка попиту та підтримка бізнес трансакцій [7,13,15,20].

Незважаючи на те, що наявні дослідження, що виявляють взаємозв'язок між страхуванням та економічним розвитком, впливом страхування на економіку, однак, на сьогоднішній день, на нашу думку, бракує узагальнюючих досліджень, що б описували широку картину впливу страхування із зазначенням напрямків такого впливу. З огляду на те, що більшість досліджень присвячених цій темі датуються першою декадою двадцять першого сторіччя, а також на нагальну потребу дослідження взаємозв'язку між розвитком страхування і економічного розвитку, вважаємо за необхідне детальніше зупинитися на цих питаннях використовуючи останні статистичні дані.

Метою дослідження є, на основі глибокого аналізу наявних праць із цих питань, а також статистичних даних виявлення, перерахування і описання змісту напрямів впливу страхування на розвиток економіки країни.

Механізм страхування можна уявити собі як процес оплати фізичними або юридичними особами (страхувальники) фіксованої суми через рівні проміжки часу (страхова премія) до загального фонду (схема страхування), з якого кошти направляються (виплати за претензіями) на компенсації одному або кільком власникам страхових полісів, які є жертвами заздалегідь передбаченої обставини або події (сфера покриття (охоплення)) [16, с.5].

Вплив страхування на економіку, на наш погляд, можна поділити на прямий і опосередкований, або, радше, основний і допоміжний. Ми виділяємо такі основні напрями впливу страхування на економіку: 1) страхування робить бізнес безпечнішим; 2) страхування стимулює економіку; 3) страхування полегшує бізнес трансакції; 4) страхування забезпечує відновлення; 5) страхування уможливорює (захищає) деякі наші покупки. Ми вважаємо, що серед зазначених напрямів впливу основним можна виділити стимулювання економіки, решта напрямів є допоміжними (рис. 1).

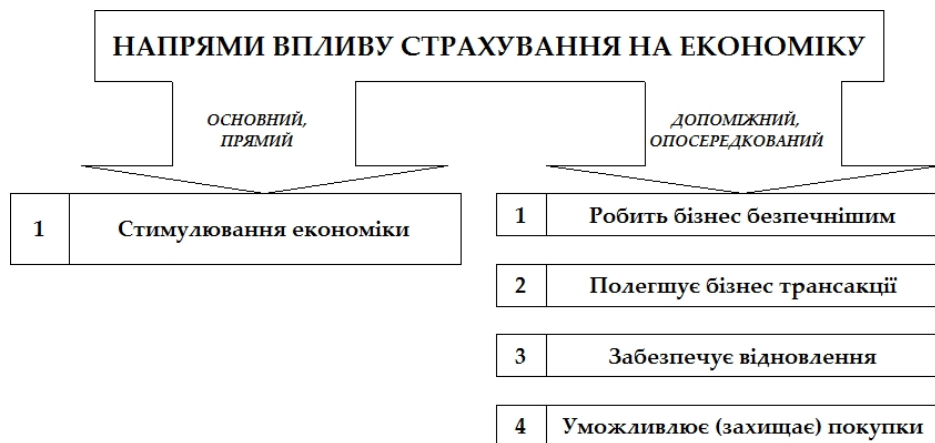

Рис. 1. Напрями впливу страхування на економіку*

*- Розробка автора

Ми усвідомлюємо, що всі ці напрями впливу в чомусь взаємопов'язані, однак, з метою структуривання впливу такий поділ, вважаємо, є необхідним. Розпочнемо наш аналіз напрямів впливу із опосередкованих напрямів впливу страхування на економіку.

Страхування робить бізнес більш безпечним. Придбання страхового полісу підготує бізнес до усвідомлення ризиків, з якими він стикається у своїй повсякденній діяльності. Отже, цілком ймовірно, що вищий управлінський персонал підприємств вдасться до розробки програм забезпечення безпеки працівників, щоб запобігти втратам, які будуть коштувати підприємству більше грошей у страхових преміях. Такий побічний ефект страхування захищає працівників від керівництва підприємств, яке намагається збільшити прибутків зі співробітників або закрити очі на небезпечні умови з метою збільшення доходів.

Страхування полегшує бізнес трансакції. Страхування допомагає підприємствам безперебійно працювати в їх повсякденних операціях. Без страховки, бізнес поклав би на себе значну відповідальність при здійсненні того, що ми, насправді, розглядаємо як найпростіші бізнес функції, такі, як підписання контрактів, фінансові операції, виробництво продукції, або прийом на роботу нових співробітників.

Страхування забезпечує відновлення. Страхові поліси часто є тим єдиним інструментом, що дозволяють компаніями замінити їх активи у тому випадку, коли сталася велика катастрофа, така як землетрус або ураган.

Страхування захищає наші покупки. Більшість людей стикаються із страхуванням, коли вони беруть іпотеку або купують у кредит новий автомобіль. Насправді, без страховки далеко не всі могли б фінансувати новий автомобіль або іпотечний кредит, адже власник коштів не був би таким налаштованим на кредитування, якби на мав підтримки в особі страховика.

Зазначені опосередковані напрями впливу страхування на економіку, однак, вони, в основному

зосереджені на мікроекономічних аспектах, і є, важливими, але з обмеженим впливом на економіку на рівні країни. Чого не можна сказати про наступний напрямок впливу – стимулювання економіки. Очевидно, що на сьогодні страхова індустрія перетворилася на дуже значну галузь світової економіки, в якій обертаються великі гроші [5, с.2]. Отже, основним напрямом впливу страхування на економіку, на наш погляд, є стимулювання економіки.

Страхування стимулює економіку. Страхові компанії щороку збирають значні суми у вигляді страхових премій і ці кошти, зрештою, просочуються майже у всі сфери економіки, наповнюючи економіку ресурсами для зростання. Страхові компанії буквально втопають у ліквідності і шукають шляхи її вкладання. Не дивно, що страхові компанії є значними інвесторами в компанії, акції, облігації, а, отже, від них значно залежить «здоров'я» фінансових ринків. Для прикладу, у США, страхові компанії мають в активах більше 1 трильйону доларів інвестованих у економіку цієї країни [16].

Страхові премії зібрані страховими компаніями у 2015 році є значними. Так, за даними Інституту страхової інформації [19] у 2015 році страхові премії зі страхування життя становили 2534 млрд. доларів США, а зі страхування майна – 2020 млрд. доларів США, що разом становить 4554 мільярдів доларів США [19]. При чому чим більш розвинутою є країна, тим більшим є розмір страхових премій (табл. 1)

Таблиця 1

Страхові премії у світі у розрізі географічних регіонів*

	Обсяг страхових премій (млн. дол. США)		Частина світового ринку, %	Премії у % до ВВП, 2015 р.	Припадає премій на душу населення (дол. США) 2015 р.
	2015	2014			
Америка	1589385	1576073	34,90	6,42	1610,0
Північна Америка	1431239	1397751	31,43	7,29	4006,9
Латинська Америка і Карибський басейн	158146	178323	3,47	3,09	251,0
Європа	1468878	1695091	32,26	6,89	1634,0
Західна Європа	1415185	1624812	31,08	7,72	2580,4
Центральна та східна Європа	53693	70279	1,18	1,92	165,6
Україна	1339	2252	0,03	1,41	29,9
Азія	1350974	1313874	29,67	5,34	311,7
Розвинуті азіатські ринки	773059	799538	16,98	11,59	3589,8
Країни, що розвиваються	524211	462657	11,51	3,33	140,0
Близький Схід і центральна Азія	53704	51678	1,18	1,88	152,0
Африка	64123	70116	1,41	2,90	54,7
Океанія	80426	99557	1,77	5,58	2065,0
Світ	4553785	4754710	100,0	6,23	621,2
Розвинуті ринки	3704063	3926402	81,34	8,12	3439,6
Ринки, що розвиваються	849723	828308	18,66	2,92	135,0
Ринки, що розвиваються за винятком Китаю	463222	499869	10,17	2,53	94,1
ОЕСР	3602190	3837557	79,10	7,60	2717,7
G7	2809967	2931527	61,71	8,05	3637,1
Єврозона	940619	1113861	20,66	7,41	2522,8
ЄС	1352516	1559618	29,70	7,57	2411,9
ЄС 15 країн	1314925	1514957	28,88	8,01	2951,0
NAFTA	1456464	1425266	31,98	7,01	3006,7
ASEAN	87921	88354	1,93	3,35	128,2

*Розроблено автором на основі [18, с.38-46]

Отже, із таблиці 1 проглядається чіткий взаємозв'язок, чим багатшою є країна, тим більше страхових премій, тим більшою є частка премій до ВВП країни. Страхові премії у розвинутих країнах становлять значну частину до ВВП країни. Так, серед обраних нами із *World insurance in 2015*, підготовленого *Swiss Re* дослідження (рис. 2) страхові премії як відсоток до ВВП країни у розвинутих країнах коливаються від 7 до 19 %.

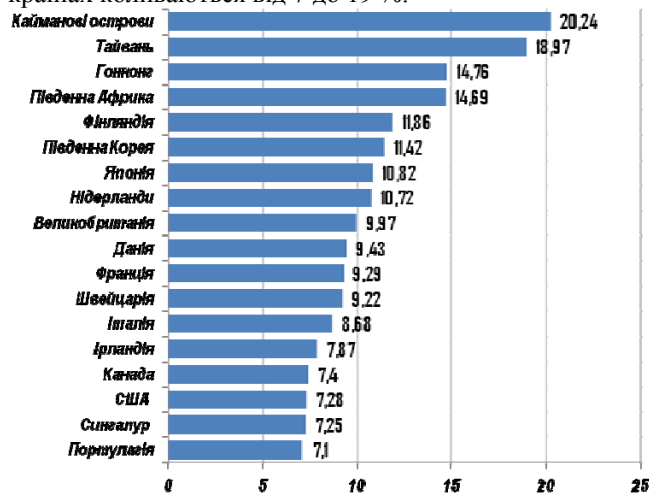

Рис. 2. Страхові премії у відсотках до ВВП у 2015 році*

*Розроблено автором на основі [18, с.46]

Чому ці цифри важливі? Це важливо, адже всі ці значні суми не лежать мертвим вантажем, а йдуть у економіку. Так, за даними ОЕСР найбільш популярна інвестиційна стратегія страхових фірм як раніше залишається інвестиції в облігації. Так, у 2014 році сектор страхування життя у більше, ніж 13 країнах розмістив понад 75% своїх інвестицій в облігаціях. Із країн ОЕСР тільки є тільки чотири країни, страхова індустрія яких розмістила більше, ніж 20% свого інвестиційного портфелю в акції [8, с.15-16].

Який механізм стимулювання страхуванням економіки? У описі механізму впливу страхування на економіку ми ґрунтуємося на дослідженні фахівців компанії *Oliver Wyman* (рис. 3).

Рис. 3. Механізм впливу страхування на економіку*

*Розроблено автором на основі [16, с.16]

Починається ланцюжок із довіри. Довіра розблоковує довгострокові заощадження та інвестиції. Зростання заощаджень надає імпульсу в секторах фінансових послуг, в яких з'являються ресурси для інвестування економіки. Використання цих довгострокових інвестицій ефективно забезпечує фінансування реального сектора економіки для зростання. Ріст ВВП посилює довіру та впевненість клієнтів.

Страхові премії створюють довгострокові заощадження, які йдуть в економіку. Однак, страхування має подвійний позитивний ефект на заощадження. По-перше, страхування підвищує загальний рівень заощаджень, створюючи, таким чином, можливість для вищого рівня інвестицій. По-друге, страхування знижує рівень непотрібних заощаджень «про всяк випадок» (дуже часто недоступних для ринків капіталу) і стимулює інвестиції і споживання за рахунок зменшення зв'язаного капіталу. Страхування, іншими словами, допомагає збільшити розмір оборотного капіталу в економіці. Люди не повинні більше захищати себе від різних неприємних несподіванок і випадковостей, таких, наприклад, як пожежа. Вони просто повинні придбати страховий поліс із відповідним покриттям і заплатити за це набагато меншу суму, ніж у тому разі, якби вони накопичували потрібні суми самостійно. Гроші зекономлені у такий спосіб може бути спрямовано на інші речі, відповідно до уподобань власників. У такий спосіб механізм страхування перетворює недіючий капітал у діючий, вільний капітал.

Ключові слова пов'язані із впливом страхування на економіку є довіра і фінансування. Як проявляється довіра? Одним із найбільш недооцінених аспектів впливу страхування на економіку є зниження страхування асиметрії інформації шляхом оцінки ризику, іншими словами страхування частково вирішує проблему агентських відносин. Ганс Петер Вюрмлі також намагався відповісти на питання, що робить страхування таким цінним у сучасній економіці. Його відповідь: «страхування може вирішити проблему агентських відносин, або як її ще називають проблему відносин принципала-агента, краще і більш ефективно, ніж будь-який інший інституційний механізм» [20, с.2].

Ризик-менеджери знають проблему принципала-агента здебільшого у формі «власник ризику – той, хто бере ризик – контролер ризику». Як пише Г.П. Вюрмлі: «Видима роль контролера ризику полягає в наданні другої думки і незалежного погляду. Менш помітна роль контрольної активності полягає «в дисциплінуючому впливові, що вона здійснює на суб'єкт, що бере ризик, який проявляється, в основному, у збільшенні прозорості» [20, с.2].

Одним із інструментів вплинути на поведінку постачальників, як зазначають деякі автори [15], включає не тільки жорсткіше регулювання постачальників, але і «зміна структури стимулів їх поведінки за участю третьої сторони, а також розширення прав і можливостей пацієнтів за допомогою інформування та їх освіти» [15, с.153]. Такою третьою стороною і виступає страхування, яке

здійснює дисциплінуючий вплив, таким чином, зменшуючи трансакційні витрати.

Необхідно підкреслити, що страхова діяльність аж ніяк не зводиться тільки до збору премій і виплат за претензіями, адже істотною частиною такої діяльності є оцінка ризику, розробка відповідних продуктів, визначення належних стримувачів і запобіжних заходів. Страхова індустрія створила легіони андеррайтерів, актуаріїв, маркетологів, продавців, фахівців із інвестування та задоволення претензій, а також менеджерів страхових фірм, і всі вони навчилися управляти ризиками в їх різноманітних аспектах.

Хоча дуже часто можна почути критику на адресу «приватного страхування», однак, на сьогодні значна частина страхування знаходиться у приватному секторі. Як влучно зауважує щодо цього Г.П. Вюрмлі «приватний» тут вказує на те, що «ціни і продукти є результатом або вільних переговорів або вільного вибору серед конкуруючих постачальників» [20, с.2].

Таким чином, механізм впливу страхування на економіку, що базується на довірі, перетворює цю довіру у заощадження, які через сектор фінансових послуг йдуть в реальний сектор економіки, підсилюючи ріст ВВП, а останній в свою чергу знову посилює довіру і впевненість населення.

Страхування, на жаль, на сьогодні сприймається більшістю потенційних покупців страхових полісів і просто населенням як непотрібні витрати. Більше того, деякі економісти розглядають страхування як вище благо, тобто благо, що стає доступним і повсякденним тільки після того, як основні, базові потреби покриті. Нашою точкою зору, яку ми намагалися провести через усю статтю є твердження про те, що страхування це не непотрібні витрати, але інвестиції у захист активів. Страхування це не вище благо, в тому розумінні, що це не розкіш, до якої ми вдаємося тільки при певному рівні задоволення базових благ. Дуже часто, як ми побачили, страхування є передумовою для економічної діяльності. Наявність страхування має важливі позитивні ефекти і зовнішні екстерналії, які виходять далеко за рамки чисто фінансової сфери. У багатьох випадках, бути незастрахованим в довгостроковій перспективі є найдорожча альтернатива, як для особи, так і для економіки і суспільства.

В результаті дослідження нами виділено п'ять напрямів впливу страхування на економіку: 1) страхування робить бізнес безпечнішим; 2) страхування стимулює економіку; 3) страхування полегшує бізнес трансакції; 4) страхування забезпечує відновлення; 5) страхування уможливує (захищає) деякі наші покупки. Ми класифікували ці напрями впливу на основні і допоміжні. До основних напрямів впливу страхування на економіку ми відносимо стимулюючу функцію страхування. Страхування як індустрія, по-перше, перетворює мертвий капітал у вільний капітал, по-друге, спрямовує значну суму зібраних страхових премій в економіку, стимулюючи, таким чином, її зростання.

Описаний нами механізм впливу страхування на економіку має дві основні складові: довіра і

фінансування. Механізм впливу страхування на економіку, що базується на довірі, перетворює цю довіру у заощадження, які через сектор фінансових послуг йдуть в реальних сектор економіки, підсилюючи ріст ВВП, а останній в свою чергу знову посилює довіру і впевненість населення.

Список використаних джерел

1. Жабинець О. Й. Вплив інституту страхування на соціально-економічний розвиток та безпеку держави [Електронний ресурс] / О. Й. Жабинець // Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. серія економічна. – 2013. – Вип. 1. – С. 41-48 <http://www.yandex.ua/disk/users?id=Oleg%2FUser%2FYandexDisk%2FGreen%2Fback%2FВПЛИВ%20СТРАХУВАННЯ%20НА%20ЕКОНОМІКУ%2FЖабинець%20О.%20Й.%20Вплив%20інституту%20страхування%20на.pdf>
2. A Firm Foundation How Insurance Supports the Economy [Electronic resource] // Insurance Information Institute. – Mode of access: http://www.iii.org/sites/default/files/docs/pdf/a_firm_foundation_2015_brochure.pdf. Last access: 2016.
3. Arena M. (2006) Does Insurance Market Activity Promote Economic Growth? A Cross-Country Study for Industrialized and Developing Countries, Working Paper, World Bank [Electronic resource] // The World Bank. – Mode of access: <http://documents.worldbank.org/curated/en/628811468314713559/pdf/wps4098.pdf>. Last access: 2016.
4. Brainard, L. (2008) What is the role of insurance in economic development?, Zurich Government Industry Affairs thought leadership series. Zurich. [Electronic resource] // Draudimo ir rizikos valdymo institutas. – Mode of access: http://www.draudimas.com/allpics/What_is_the_role_of_economic_development.pdf. Last access: 2016.
5. Cutler, D.M. and Zeckhauser, R.J. (2004) *Extending the Theory to Meet the Practice of Insurance*, Washington, D.C.: Brookings Institute
6. Enz, R. (2000) The S-Curve Relation Between Per-Capita Income and Insurance Penetration, *The Geneva Papers on Risk and Insurance-Issues and Practice*, Vol. 25, No. 3, (July 2000), 396-406
7. French A., Vital M. (2015) Insurance and financial stability, Bank of England Quarterly Bulletin 2015 Q3 [Electronic resource] // Bank of England. – Mode of access: <http://www.bankofengland.co.uk/publications/Documents/quarterlybulletin/2015/q303.pdf>. Last access: 2016.

8. Global Insurance Market Trends 2015 [Electronic resource] // The Organisation for Economic Co-operation and Development (OECD) . - Mode of access: <http://www.oecd.org/daf/fin/insurance/Global-Insurance-Market-Trends-2015.pdf>. Last access: 2016.
9. Kunreuther H. (2015) The Role of Insurance in Reducing Losses from Extreme Events: The Need for Public-Private Partnerships, *The Geneva Papers on Risk and Insurance - Issues and Practice*, October 2015, Volume 40, Issue 4, pp. 741-762
10. Kunreuther, H., Pauly, M.V. and McMorro, S. (2013) *Insurance and Behavioral Economics: Improving Decisions in the Most Misunderstood Industry*, New York: Cambridge University Press
11. Liedtke P. M. (2007) What's Insurance to a Modern Economy? *The Geneva Papers on Risk and Insurance - Issues and Practice*, 32, pp. 211-221
12. Liyan Han, Donghui Li, Fariborz Moshirian and Yanhui Tian (2010) Insurance Development and Economic Growth, *The Geneva Papers on Risk and Insurance - Issues and Practice*, 2010, 35, (183-199)
13. Lu F. (2014) Insurance coverage and agency problems in doctor prescriptions: Evidence from a field experiment in China, *Journal of Development Economics*, Volume 106, January 2014, Pages 156-167
14. Marquit M. Five Ways Insurance Benefits Our Economy [Electronic resource] // All Business Networks. – Mode of access: <https://www.allbusiness.com/five-ways-insurance-benefits-our-economy-15479813-1.html>. Last access: 2016.
15. Nguyen H. (2011) The principal-agent problems in health care: evidence from prescribing patterns of private providers in Vietnam, *Health Policy and Planning*, 2011, 26, i53-i62
16. The Social and Economic Value of Insurance [Electronic resource] // The Geneva Association. – Mode of access: <https://www.genevaassociation.org/media/99535/ga2012-the-social-and-economic-value-of-insurance.pdf>. Last access: 2016.

ЕКОНОМІКУ/ga2012-

the_social_and_economic_value_of_insurance.pdf

17. Thimann, C. (2014), 'How insurers differ from banks: a primer on systemic regulation', LSE Research Online Documents on Economics 61218, London School of Economics and Political Science, LSE Library [Electronic resource] // Systemic Risk Centre. – Mode of access:

http://www.systemicrisk.ac.uk/sites/default/files/downloads/publications/sp-3_1.pdf. Last access: 2016.

.../User/YandexDisk/Green backs/ВПЛИВ СТРАХУВАННЯ НА ЕКОНОМІКУ/ga2012-the_social_and_economic_value_of_insurance.pdf

18. World insurance in 2015: steady growth amid regional disparities [Electronic resource] // Swiss Re. – Mode of access:

http://media.swissre.com/documents/sigma_3_2016_en.pdf. Last access: 2016.

19. World Insurance Marketplace [Electronic resource] // Insurance information Institute. – Mode of access:

<http://www.iii.org/publications/insurance-handbook/economic-and-financial-data/world-insurance-marketplace>. Last access: 2016.

20. Würml H. P. (2011) The Invisible Hand of Insurance, *Risk Management Newsletter No. 49*, May, Geneva [Electronic resource] // The Geneva Association. – Mode of access:

<https://www.genevaassociation.org/media/184706/ga2011-rm49-wuermli.pdf>. Last access: 2016.

References

1. Zhabynets' O. Y. (2013). Vplyv instytutu strakhuvannya na sotsial'no-ekonomichnyy rozvytok ta bezpeku derzhavy. Naukovyy visnyk L'vivs'koho derzhavnogo universytetu vnutrishnikh sprav. seriya ekonomichna. Vol. 1. – pp. 41-48. Retrieved from .../User/YandexDisk/Greenbacks/VPLYVSTRAKhUVANNYA NA EKONOMIKU/Zhabynets' O. Y. Vplyv instytutu strakhuvannya na.pdf

2. A Firm Foundation How Insurance Supports the Economy. Insurance Information Institute. Retrieved from http://www.iii.org/sites/default/files/docs/pdf/a_firm_foundation_2015_brochure.pdf. Last access: 2016.

3. Arena M. (2006) Does Insurance Market Activity Promote Economic Growth? A Cross-Country Study for Industrialized and Developing Countries, Working Paper, World Bank. The World Bank. Retrieved from <http://documents.worldbank.org/curated/en/628811468314713559/pdf/wps4098.pdf>. Last access: 2016. .../Oleg/YandexDisk/Green backs/De Souza, L. V. (2011) An Initial Estimation of the Economic Effects.pdf

4. Brainard, L. (2008) What is the role of insurance in economic development?, Zurich Government Industry Affairs thought leadership series. Zurich. Draudimo ir rizikos valdymo institutas. Retrieved from http://www.draudimas.com/allpics/What_is_the_role_of_economic_development.pdf. Last access: 2016.

.../Oleg/YandexDisk/Green backs/De Souza, L. V. (2011) An Initial Estimation of the Economic Effects.pdf .../User/YandexDisk/Green backs/ВПЛИВ СТРАХУВАННЯ НА ЕКОНОМІКУ/Brainard, L.

(2008) What is the role of insurance in economic development.pdf

5. Cutler, D.M. and Zeckhauser, R.J. (2004) *Extending the Theory to Meet the Practice of Insurance*, Washington, D.C.: Brookings Institute .../User/YandexDisk/Green backs/ВПЛИВ СТРАХУВАННЯ НА ЕКОНОМІКУ/Cutler, D.M. and Zeckhauser, R.J. (2004) Extending the Theory to Meet the Practice of Insurance p1.pdf

6. Enz, R. (2000) The S-Curve Relation Between Per-Capita Income and Insurance Penetration, *The Geneva Papers on Risk and Insurance-Issues and Practice*, Vol. 25, No. 3, (July 2000), 396-406

7. French A., Vital M. (2015) Insurance and financial stability, Bank of England Quarterly Bulletin 2015 Q3. Bank of England. – Mode of access: <http://www.bankofengland.co.uk/publications/Documents/quarterlybulletin/2015/q303.pdf>. Last access: 2016.

.../Oleg/YandexDisk/Green backs/De Souza, L. V. (2011) An Initial Estimation of the Economic Effects.pdf .../User/YandexDisk/Green backs/ВПЛИВ СТРАХУВАННЯ НА ЕКОНОМІКУ/Brainard, L. (2008) What is the role of insurance in economic development.pdf

8. Global Insurance Market Trends 2015 [Electronic resource] // The Organisation for Economic Co-operation and Development (OECD) . - Mode of access: <http://www.oecd.org/daf/fin/insurance/Global-Insurance-Market-Trends-2015.pdf>. Last access: 2016.

.../Oleg/YandexDisk/Green backs/De Souza, L. V. (2011) An Initial Estimation of the Economic Effects.pdf .../User/YandexDisk/Green backs/ВПЛИВ СТРАХУВАННЯ НА ЕКОНОМІКУ/Global-Insurance-Market-Trends-2015.pdf

9. Kunreuther H. (2015) The Role of Insurance in Reducing Losses from Extreme Events: The Need for Public-Private Partnerships, *The Geneva Papers on Risk and Insurance - Issues and Practice*, October 2015, Volume 40, Issue 4, pp. 741-762

10. Kunreuther, H., Pauly, M.V. and McMorro, S. (2013) *Insurance and Behavioral Economics: Improving Decisions in the Most Misunderstood Industry*, New York: Cambridge University Press .../User/YandexDisk/Green backs/ВПЛИВ СТРАХУВАННЯ НА ЕКОНОМІКУ/Kunreuther, H., Pauly, M.V. and McMorro, S. (2013) Insurance and Behavioral Economics.pdf

11. Liedtke P. M. (2007) What's Insurance to a Modern Economy? *The Geneva Papers on Risk and Insurance - Issues and Practice*, 32, pp. 211-221

12. Liyan Han, Donghui Li, Fariborz Moshirian and Yanhui Tian (2010) Insurance Development and Economic Growth, *The Geneva Papers on Risk and Insurance - Issues and Practice*, 2010, 35, (183-199) .../User/YandexDisk/Green backs/ВПЛИВ СТРАХУВАННЯ НА ЕКОНОМІКУ/Han, (2010) Insurance Development and Economic Growth.pdf

13. Lu F. (2014) Insurance coverage and agency problems in doctor prescriptions: Evidence from a field experiment in China, *Journal of Development Economics*, Volume 106, January 2014, Pages 156-167 .../User/YandexDisk/Green backs/ВПЛИВ

СТРАХУВАННЯ НА ЕКОНОМІКУ/Lu F. (2014) Insurance coverage and agency problems in doctor.pdf

14. Marquit M. Five Ways Insurance Benefits Our Economy. All Business Networks. – Mode of access: <https://www.allbusiness.com/five-ways-insurance-benefits-our-economy-15479813-1.html>.

15. Nguyen H. (2011) The principal-agent problems in health care: evidence from prescribing patterns of private providers in Vietnam, *Health Policy and Planning*, 2011, 26, i53–i62. <http://www.allbusiness.com/five-ways-insurance-benefits-our-economy-15479813-1.html>

16. The Social and Economic Value of Insurance. The Geneva Association. – Mode of access: <https://www.genevaassociation.org/media/99535/ga2012-the-social-and-economic-value-of-insurance.pdf>. Last access: 2016.

17. Thimann, C. (2014), ‘How insurers differ from banks: a primer on systemic regulation’, LSE Research Online Documents on Economics 61218, London School of Economics and Political Science, LSE Library. Systemic Risk Centre. – Mode of access:

18. World insurance in 2015: steady growth amid regional disparities. Swiss Re. – Mode of access: http://media.swissre.com/documents/sigma_3_2016_en.pdf. Last access: 2016.

19. World Insurance Marketplace. Insurance information Institute. – Mode of access: <http://www.iii.org/publications/insurance-handbook/economic-and-financial-data/world-insurance-marketplace>. Last access: 2016.

20. Würml H. P. (2011) The Invisible Hand of Insurance, *Risk Management Newsletter No. 49*, May, Geneva. The Geneva Association. – Mode of access: <https://www.genevaassociation.org/media/184706/ga2011-rm49-wuermli.pdf>. Last access: 2016.

http://www.systemicrisk.ac.uk/sites/default/files/downloads/publications/sp-3_1.pdf. Last access: 2016.

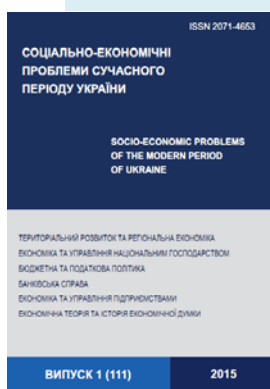
17. Thimann, C. (2014), ‘How insurers differ from banks: a primer on systemic regulation’, LSE Research Online Documents on Economics 61218, London School of Economics and Political Science, LSE Library. Systemic Risk Centre. – Mode of access:

18. World insurance in 2015: steady growth amid regional disparities. Swiss Re. – Mode of access: http://media.swissre.com/documents/sigma_3_2016_en.pdf. Last access: 2016.

19. World Insurance Marketplace. Insurance information Institute. – Mode of access: <http://www.iii.org/publications/insurance-handbook/economic-and-financial-data/world-insurance-marketplace>. Last access: 2016.

20. Würml H. P. (2011) The Invisible Hand of Insurance, *Risk Management Newsletter No. 49*, May, Geneva. The Geneva Association. – Mode of access: <https://www.genevaassociation.org/media/184706/ga2011-rm49-wuermli.pdf>. Last access: 2016.

Збірник наукових праць «СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНІ ПРОБЛЕМИ СУЧАСНОГО ПЕРІОДУ УКРАЇНИ»

Збірник наукових праць «Соціально-економічні проблеми сучасного періоду України» – це фахове науково-практичне видання, засноване Національною академією наук України та Інститутом регіональних досліджень НАН України.

У збірнику висвітлюються результати досліджень інституційних та соціально-економічних проблем розвитку України на макро-, мезо- та мікрорівнях, заохочуючи до публікації авторів, які здійснюють науково-дослідну роботу у різних сферах економіки.

Збірник «Соціально-економічні проблеми сучасного періоду України» включений до Переліку наукових фахових видань України в галузі економічних наук (Постанова Президії ВАК України від 11. 07. 2016 р. №820).

Сайт збірника: www.zbirnyk.ird.gov.ua